

LIJN 56

Voor Caja

Waarom geen film? Door de grote ramen glijdt het licht over de marmeren vloer. Het kruipt langzaam omhoog, langs de gordijnen, de bloemstukken en de kransen, en het enige waar ik aan denk is de toespraak. Ik zit op de eerste rij in een lauw voetbad van zonlicht te wachten tot ik naar voren word geroepen. Ik ben eerlijk gezegd niet echt het type dat uren achtereen aan je kop ouwehoert over het een of ander, en zo meteen wordt er van me verwacht dat ik het publiek een verhaal ga vertellen dat ze ontroert, shockeert, troost, of zoete herinneringen oproept aan hun eigen verrotte stinkjeugd. *Waaróm geen film?* We zouden allemaal achterover kunnen leunen en genieten van de voorstelling.

Voor hetzelfde geld was ik een beroemde acteur met miljoenen euro's op m'n bankrekening, zonder zorgen in de wereld, en dronk ik de hele dag campari-cocktails. Ik meen het. Er is maar heel weinig voor nodig om een compleet ander leven te leiden. Het is een wettenschappelijk bewezen feit waar ik m'n hersenen maar niet omheen kan knopen.

Een beroemde acteur. Veel geld.

Het zou kunnen.

Vorige week belde ik m'n zus op. Ze is bijna zes jaar ouder dan ik en woont in een of ander gehucht in Zeeland, samen met een chef-kok van een jaar of veertig. Ik weet het: Zeeland. De chef-kok is de trotse eigenaar van twee restaurants waar je voornamelijk mosselen kan vreten, én vader van een stel kinderen uit een eerder huwelijk. Een echt succesnummer. M'n zus zegt dat ze van die kinderen houdt.

‘Erwin, ik heb van die kids léren houden!’ Vergeet het maar, ze verneukt de boel. Ik geloof er geen reet van.

M’n zus nam op.

‘Hé, Es, pa is dood,’ zei ik. Sommige dingen kun je het beste meteen zeggen, zonder omhaal.

Ik keek tv en zapte langs de kanalen. Nergens een clip van Madonna te zien.

‘Was je erbij?’

‘Ik zat naast hem.’

‘Heeft hij nog iets gezegd?’

‘Nee.’

‘Echt niet?’

‘Nou...’

‘Wat?’

‘Het is gedaan, zei hij.’

‘*Het is gedaan?*’

‘Ja.’

‘Je liegt.’

‘Je hebt gelijk. Sorry. *Krijg allemaal de tyfus*, zei hij. Ik kon het bijna niet verstaan. Het kwam van diep vanbinnen. Het klonk als gegrom, of nou, meer als een soort geronk, gereutel, eigenlijk. Je weet hoe pa kon reutelen. Toen ging zijn borst nog een paar keer op en neer en daarna hield hij op met ademen. Zomaar. Het heeft wel iets moois, vind je niet? Weet je wat we op z’n steen zouden moeten zetten? STERF ALLEMAAL! Als een soort goddelijk gebod. Gewoon omdat het zo *geweldig* is aan die andere kant. Zie je de grap? Zie je het niet? Ik bedoel, je weet toch hoe pa – Es? Esther?’

M’n zus huilde. Zei dat pa niet eens in een hiernamaals geloofde. Draderig gesnik klonk aan de andere kant van de lijn. Op MTV toonden ze dan eindelijk een ouwe clip van Madonna, ‘Live To Tell’. Jezus christus, een popzender die pas na een uur een clip toont van de koningin van de popmuziek.

‘Nou ja, het is beter zo,’ zei Esther. ‘Hij is nu bij ma.’

‘Ja, bij ma.’

‘Zijn er al mensen geweest die pa hebben opgehaald?’

‘Vanochtend.’

‘Hebben zij nog iets gezegd?’

‘Zo licht als een veertje, zeiden ze.’

‘Zo *licht als...* wat walgelijk, Erwin. Goed, ik regel het wel. Ik ben over een paar uur bij je, anderhalf uur, als het meezit.’

‘Oké.’ Ik keek op de klok, zo’n pendule. Ik erger me altijd aan dat ding. Hoe dat daar hangt en tikt. De drumbeat van mijn bestaan. Tik. Tak. Tik. Tak.

Ze zei: ‘Hou je goed.’

‘Ja, jij ook, hè.’

‘Ja,’ zei ze.

Toen hing ze op.

De dood van pa kwam niet onverwacht. Zes maanden geleden had hij ineens pijn aan zijn rug. Een spier verrekt, zei hij. Pa werkte graag in de schuur en in de tuin. Eerlijk werk. Handen die gewicht verplaatsten. Zweet op het voorhoofd. Hij sjouwde voornamelijk stenen en zakken tuinaarde. Hij kon een spier verrekt hebben.

Die week was mijn ochtendienst begonnen. Pa wekte me elke ochtend om zes uur. Zijn stem bulderde door het huis.

‘Erwin, godverdomme, kom je nest uit! Lui varken! Zwijn! Kom eruit! KOM ERUIT. HOOR JE WAT IK ZEG? KOM ERUIT! ALS JE ER NU NIET UIT KOMT, DAN TRAP IK JE ERUIT! KOM ERUIT GODVERDOMME! KOM ERUIT! KOM ERUIT ACHTERLIJK STUK VRETEN DAT JE ER BENT! KOM ERUIT! KOM ERUIT! KOM ERUIT!’

Pa maakte zich zorgen dat ik m’n baan weer zou verliezen. Ik werkte nog niet al te lang als buschauffeur bij het Rotterdamsch Openbaar Vervoersbedrijf. In het kort: rov. Ik reed op lijn 56 in het Naamloze Gat Vlaardingen. De 56 rijdt van Vlaardingen-West naar Vlaardingen-Holy. Een rit van een halfuur. Zestien keer op en neer, en daarna mag je weer op weg naar huis. Een prachtbaan, vond ik zelf. Dat was voordat de directie me schorste wegens De Zwartrijder, of eigenlijk omdat ik onnodig levens in gevaar bracht. Zo staat het

genoteerd in de rapporten. Die fucking rapporten. Alsof mensen niks anders te doen hebben dan de hele dag van die rapporten vol-schrijven.

De 56 was mijn mantra, mijn meditatieve reis van acht uur per dag. Als ik op de 56 zat dacht ik nergens aan. Ik reed. Ik bewoog. Ik bracht in beweging. Rijden was mijn kunstmatige slaap. Mijn hypnose. Mijn perfecte zombiebestaan. Ik dacht niet aan de onvrede onder de chauffeurs, niet aan de stress of het buitensporige geweld waarmee je als chauffeur steeds vaker te maken hebt, en ook niet aan thuis, aan pa en zijn eeuwige gekanker.

Drie weken geleden zei de directie dat ze me tot nadere kennisgeving zou schorsen. Vanaf dat moment heb ik hele dagen voor m'n pa gezorgd.

'Je gaat helemaal naar de klote,' zei hij. 'Kan je dan helemaal niks, behalve voor een ouwe vent zorgen? Mensen die niet werken zijn slecht. Je behoort tot het schuim der aarde, weet je dat? Het schuim der aarde. Je bent een abject mormel! Hoe vaak heb ik je nou al gezegd dat ik je een abject mormel vind?'

'Vandaag een keer of vier.'

'Klootviol.'

'Drink wat.'

'Je probeert me te vergiftigen.'

'Onzin, ik probeer helemaal niks – kom op, drink iets. Je lichaam heeft vocht nodig.'

'Je haat me, ik weet dat je me haat. Ontken het maar niet.'

Onder de chauffeurs bestaat weinig collegialiteit. Ze hebben altijd wel wat te ouwehoeren over elkaar. Henry van de 52 had me gebeld toen bekend werd dat de directie me zou schorsen. Henry was wel oké. Hij zei dat ik het gesprek van de dag was. Zo zie je maar weer. Pa had het mis. Ik was een buschauffeur. Ik bracht mensen in beweging.

'Ik haat je niet,' zei ik. 'Trouwens, wat bedoel je met: "Kan je helemaal niks"? Ik kan heel veel. Ik kan –'

'Het brandt.'

'Moet ik iets doen?'

Pa maakte een afwerend gebaar.

‘Je bent een zakkenwasser,’ zei hij, ‘een prutser van de eerste orde.’
Hij schudde zijn hoofd. ‘Heb je je tanden gepoetst?’

‘Hè?’

‘Je tanden, heb je ze gepoetst? Je stinkt uit je mond.’

Ik hield mijn hand voor m’n mond en ademde uit.

‘Ik stink niet uit m’n mond.’

‘Jawel,’ zei hij. ‘Je bent rot, net als ik.’

In de week van m’n ochtenddienst begon pa steeds krommer te lopen.
Ik stelde voor dat hij naar de dokter zou gaan.

‘De dokter?’ zei hij. Z’n blik stond op onweer.

Ik knikte.

‘En wat gaat-ie zeggen?’

‘Hij zal je waarschijnlijk vragen stellen. Gewoon, hoe je je voelt, waar je precies pijn hebt, dat soort vragen. Misschien luistert hij naar je, je weet wel, met zo’n ding op je borst, zo’n stethos –’

‘Weet je dat onze ouwe dokter, die dood is, de rotzak, maar weet je dat die fout was.’

‘Jezus, pa, dat heb je me al *honderden* keren verteld.’

‘Ik heb hem nooit vertrouwd. Je moeder wel. Die zei: “Het is zo’n aardige man. Hij vraagt altijd naar je.” Vrouwen, hè. Die geloven alles wat je zegt, als je het tenminste een beetje goed verpakt. Ik heb nog geen pil van hem aangenomen. Ik had de schurft aan die vent.’

‘Ga je nou naar de dokter of niet?’

‘Hou op!’

‘Je bent eigenwijs.’

‘Ik ga dood.’

‘Je gaat niet dood.’

‘Ik garandeer het je.’

Hij had gelijk. Zes maanden later was hij dood.

Dus nu zit ik hier, in een zaal met een verschrikkelijke galm, waardoor elk woord heilig en verheven klinkt. Een zaal gevuld met oude, vreemde mannen met trillende benen. En met de zussen van ma, m'n tantes, die niets dan walging voelen voor pa en zich ervan willen vergewissen dat hij echt dood is. Met Esther en haar Zeeuwse kok en zijn kinderen. En met Cobus.

Als mijn zus Cobus en mij samen ziet, dan zegt ze: 'O God, be-waar me, daar heb je de hopelozen.' Ze spreekt 'hopelozen' uit zoals sommige mensen 'het is kanker' uitspreken, of 'de ham is bedorven'. Cobus was de eerste die ik belde toen pa was gestorven.

'Meen je dat, dood?'

'Z'n mond hangt open, z'n borst gaat niet meer op en neer. Neem van me aan dat hij dood is.'

'Kut voor je. Moet je geen foto's maken?'

'Foto's?' Cobus heeft eigenaardige fascinaties.

'Om de schoonheid vast te leggen. Weet je wel, zoals die ene gozer dat deed in die film met Kevin Spacey. Die gozer filmt alles, gewoon omdat het zo mooi is allemaal. Hij ziet in alles de poëzie van de dingen.'

'*American Beauty*?'

'Yep, dat is 'm.'

'Geloof me, Cobus, m'n pa is níet mooi.'

'Wie heeft het over je pa? Ik heb het over de dood, Erwin, de dóód.'

Cobus woont met z'n ma in een rijtjeshuis, een paar straten verderop. Torenavalkstraat nummer 10. Vlak bij de abri. Alle straten in onze buurt zijn naar vogels vernoemd. Cobus en ik zijn de enige vogels die in dit gat zijn blijven wonen. Z'n ma zegt regelmatig tegen hem: 'Doe je jas aan, straks vat je kou.' Ook als het dertig graden is en de mussen dood van het dak vallen.

Z'n pa is niet meer welkom, maar toch komt hij nog steeds op bezoek. Hij heeft de sleutel van het huis nooit teruggegeven. Z'n ma schreeuwt dan: 'De Binnendringer is er weer! Hij randt me aan. Ik zie het aan z'n ogen! Hij wil me iets aandoen!' Of: 'Zuiplap! Ik moet gedrogeerd zijn geweest toen ik je me liet berijden.'

Cobus vertelde me dit toen we in zijn Vectra '92 zaten.

Z'n ma zegt niet alleen dat hij z'n jas moet aandoen, maar ook dat hij de enige is die ze nog heeft.

'Zonder jou ga ik dood,' zegt ze tegen hem.

'Ik vreet alle pillen op die ik kan vinden,' zegt ze tegen hem.

Cobus zegt: 'Welnee, je gaat niet dood. Je bent zo gezond als een vis.'

En dan installeert hij haar voor de tv, als een invalide. Cobus' moeder kijkt elke dag naar de herhalingen van *Hill Street Blues*. Ze houdt van het politieduo Hill en Renko.

Ze zegt: 'Toch mooi, hè, dat sommige zwarten en blanken zo goed met elkaar kunnen opschieten? Dat geeft de mens hoop.'

Ik hou van Cobus. Zijn leven verloopt nog kloteriger dan dat van mij. Je kunt je het beste optrekken aan een leven dat er nog miserabeler uitziet dan dat van jezelf.

Cobus is nu alweer een halfjaar werkloos, als het niet langer is. Voordat hij werkloos werd werkte hij als tatoeëerder in Leo's Tattoo-shop. Toen had hij nog geen hondenkop op iemands rug getatoeëerd die daar niet om had gevraagd.

Oké, de hondenkop zelf, daar was niets op aan te merken.

'Weet je zeker dat je geen hondenkop wilde?' vroeg Cobus.

'Wat denk je zelf, stomme klootzak?' vroeg de man, die Cobus omschreef als een motormaniak.

Cobus heeft de tatoeage veranderd, de hondenkop werd een wereldbol die magere Hein in zijn handpalm hield. Met de zeis die magere Hein in zijn andere hand hield wilde hij de wereldbol doorklieden. Van een hondenkop naar een magere Hein met een zeis en een wereldbol. Alleen kunstenaars kunnen zoiets.

‘Kun je ermee leven?’ vroeg Cobus. ‘Vind je het mooi? Wat denk je?’

‘Ik zou je met je kloten aan een vleeshaak moeten hangen,’ zei de Maniak. ‘Je hoort hier meer van, onthou dat!’ Hij trok z’n leren jas aan en verliet de studio.

Lijpe Harold, de eigenaar van de tent, was naast Cobus gaan zitten en sloeg een arm om hem heen.

Lijpe Harold, die ooit op iemands lul de tekst tatoeëerde ‘Don’t fuck with me!’ waarvan de woorden zich in opgewonden toestand uitrekten tot ‘DON’T FUCK WITH ME!’ waardoor de meisjes met wie De Lul seks wilde hebben dachten dat het hier een waarschuwing betrof, dat De Lul besmet was en dat hij hiv had of een of andere geslachtsziekte. De Lul was Lijpe Harold nog geld schuldig.

Lijpe Harold, die geen Leo heet, omdat Leo met een harig lijf vol old school-tattoo’s vastzit in Schevingen voor heling in gestolen motoren en jetski’s.

Lijpe Harold zei: ‘Begrijp me goed, Cobus, ik vind je een aardige jongen, en ik denk dat je echt iets in je vingers hebt, maar ik moet het hier draaiende houden. Je kost me godverdomme m’n klanten. Spirit alleen is niet genoeg, begrijp je wel?’

Cobus heeft een modieuze gladgeschoren kop en op zijn favoriete t-shirt staat een afbeelding van Donald Duck met een woeste blik in zijn ogen. Sommige mensen zeggen dat je geen t-shirt met de kop van Donald Duck erop moet aantrekken als je de dertig nadert. Esther zegt dat ik zonder Cobus minder wanhoop uitstraal dan wanneer ik mét Cobus ben. M’n zus vindt dat je je moet omringen met mensen die succes hebben, zoals haar Mosselman met z’n restaurants en z’n kinderen.

Ze zegt: ‘Succes gaat van de ene mens over op de andere, zolang je

maar dicht genoeg bij een succesvol mens in de buurt staat.’

De spirit van Cobus gaat volledig aan Esther voorbij.

De man die naast de kist van pa staat spreekt over de dood als het absolute afscheid, over verzoening, over het avontuurlijke leven van pa, over offers en ondraaglijk lijden. Hij praat over pa alsof hij zijn jeugd met hem heeft doorgebracht. Zijn blik gaat langs de gebogen hoofden, hij zoekt mij tussen de aanwezigen.

‘En dan zou ik nu graag...’

Wat moet ik over pa vertellen? Ik kan niets over hem vertellen. Niets wat de mensen zouden geloven. Toen ik de begrafenis met Esther besprak, zei ze: ‘Ik ben er niet toe in staat. Jij, zeg jij maar iets. En hou het fatsoenlijk.’

‘Hoe kan ik iets over pa zeggen en dan ook nog fatsoenlijk blijven?’ vroeg ik.

‘Verzin maar iets.’

Ik sta op en fatsoeneer mijn kleding. Ik draag m’n zalmkleurige pak, dat ik ooit kocht voor het huwelijk van m’n graatmagere, puisterige nicht Mara. M’n nichten en neven zeiden dat ik er zomers uitzag. Het was toen nog een gedurfde beslissing om een zalmkleurig pak te dragen. Ik gaf de bruid een boeket zonnebloemen cadeau en een envelop met geld, want daar had het bruidskoppel om gevraagd. Ik werkte als parttime postbode en leerde de adressen in m’n wijk uit het hoofd zoals ik nu de bushaltes van het Naamloze Gat Vlaardingen uit mijn hoofd ken.

‘...de zoon, Erwin Pechstein,’ zegt de lijkenpikker. Zijn treurige smoelwerk is een knap staaltje acteerwerk. Hij is niet treurig. Hij kan niet treurig zijn. Dit is wat hij doet. Het is zijn werk. Na de begrafenis van pa volgt nog een begrafenis, en dan nog een, en nog een, en elke keer zal hij hetzelfde verhaal vertellen. De dood is een bedrijf, een industrie met kledingcodes, een filosofie, een adequate werkwijze. Pa was de laatste om daar moeilijk over te doen.

‘Vertel dat verhaal over Oscar de poedel,’ fluistert Cobus.